

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Läheltä tueksi 2013-2017 -kehittämishankkeen
kohderyhmän palautteenkeruu osallisuuden ja
vertaisuuden näkökulmasta**

Pauliina Hulkkonen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11 / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Pauliina Hulkkonen	Sivumäärä 45 ja 6 liitesivua
Työn nimi Läheltä tueksi -kehittämishankkeen 2013-2017 kohderyhmän palautekysely osallisuuden ja vertaisuuden näkökulmasta.	
Ohjaava(t) opettaja(t) Tarja Jukkala	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Pelastakaa Lapset ry, Läheltä tueksi -hanke, Jaana Aarnio.	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaajana on Pelastakaa Lapset ry:n Läheltä tueksi -kehittämishanke. Hanke (2013–2017) on Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama valtakunnallinen kehittämishanke. Hankkeen kohderyhmänä ovat tukiperhettä odottavat perheet Keski-Suomen alueelta. Hankkeessa kehitetään uusia toimintamalleja ja tuen muotoja odotusvaiheessa oleville, jotta he eivät siinä vaiheessa jäisi yksin.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, kuinka onnistunut hanke oli kohderyhmän mielestä, kuinka hyvin hankkeen osallisuuden ja vertaisuuden tavoitteet onnistuivat ja mitä hankkeen järjestämistä toiminnoista kannattaa juurruttaa muihin alueyksiköihin. Opinnäytetyötäni tullaan käyttämään osana hankkeen loppuarviointia.</p> <p>Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa aineistonkeruumenetelmänä käytettiin Webropol-kyselyä joka lähetettiin perheille sähköpostitse. Kysely lähetettiin jokaiselle hankkeeseen osallistuneelle perheelle eli määrällisesti sadalle perheelle. Kyselyssä oli kolme osiota, ensimmäisenä kysyttiin alkukartoituskysymyksiä, toisena osallisuus teemaiset kysymykset ja kolmantena vertaisuuteen liittyvät kysymykset. Kyselyn vastausprosentti oli 32%.</p> <p>Tutkimuksessa kävi ilmi, että hankkeen tavoitteet olivat onnistuneet hyvin. Hanke sai vastaajilta paljon positiivista palautetta, mutta myös kehittämis ehdotuksia. Vertaistuki näkyi hankkeen toiminnoissa hyvin ja vanhemmat olivat kokeneet vertaisuutta. Vastauksista voidaan päätellä, että hankkeessa toteutui osallisuutta, mutta siihen olisi voitu panostaa vielä enemmän.</p>	
Asiasanat vertaistuki, osallisuus, hanke, kyselytutkimus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Pauliina Hulkkonen	Number of Pages 45
Title Target groups feedback of Läheltä tueksi development project from aspect of participation and equivalent.	
Supervisor(s) Tarja Jukkala	
Subscriber and/or Mentor Pelastakaa Lapset ry, Läheltä tueksi -project, Jaana Aarnio.	
Abstract <p>Subscriber of thesis is Pelastakaa Lapset organisations Läheltä tueksi development project. Project (2013-2017) is national development project funded by Raha-automaattiyhdistys. Target group of project is families waiting for support families in Central Finland. Project develops new operating models and support forms for those families, so they don't have to be alone.</p> <p>Meaning of thesis was to examine how successful project was in opinion of target group, how well did the goals of participation and equivalent fulfill and what actions of project should be implanted in other district offices. Thesis will be used as part of projects final report.</p> <p>Thesis is qualitative examination where Webropol questionnaire was used as method for gathering material. Webropol questionnaire was sent by email to every family participated in project. There were hundred families participating in the project. Questionnaire involved three parts, starting questions, questions of participation and questions of equivalent. Response rate was 32%.</p> <p>In the examination it was found that projects goals were well fulfilled. Project got a lot of positive and critical feedback. Peer support was shown well in project actions and parents had noticed it too. From the questionnaire answers it can be inferred that some participation happened in the project, but it could have been invested to make it happen even more.</p>	
Keywords participation, peer support, equivalent, project	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUSKYSYMYS	6
3 TAUSTAORGANISAATIO JA TILAAJA	7
3.1 Pelastakaa Lapset ry	7
3.2 Läheltä tueksi -hanke	8
3.3 Save the Children –liike	10
4 MITÄ ON OSALLISUUS?	10
4.1 Osallisuus Läheltä tueksi -hankkeessa	14
5 VERTAISUUS/VERTAISTUKI	15
5.1 Vertaisuus/vertaistuki Läheltä tueksi -hankkeessa.	18
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
6.1 Kyselyt	19
7 TUTKIMUSTULOKSET	22
7.1 Aineistoanalyysi	22
7.1.1 Alkukartoitus	22
7.1.2 Osallisuus	27
7.1.3 Vertaisuus	30
7.2 Tulosten pohdinta ja johtopäätökset	31
7.3 Oma arviointi työstä	34
LÄHTEET	36
LIITTEET	40

1 JOHDANTO

Suomessa on toiminut vertaistukeen perustuvia ryhmiä jo kauan, esimerkkinä tästä on AA-ryhmä. Järjestöissä isossa roolissa ovat aina olleet vertaistuki ja jäsenten osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, mutta viime vuosina oma-kohtaisen asiantuntijuuden merkitys on ymmärretty julkisella sektorillakin. (Puumalainen, Rissanen 2016.)

Osallisuuden asteet vaihtelevat ihmisen elämänsä ja -tilanteiden mukaisesti. Osallisuuden kokeminen suojaa yksilöä hyvinvointivajeilta ja syrjäytymistä vastaan. Monissa uusissa kansallisissa ohjelmissa on huomioitu osallisuus ja sen merkitys hyvinvoinnille. Kunta- ja nuorisolaissa käytetään käsitteitä osallistuminen ja vaikuttaminen ja nämä ovat väyliä osallisuuteen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2016.)

Opinnäytetyöni aihe sai alkunsa siitä, kun olin itse keväällä 2016 Pelastakaa Lapset ry:n Läheltä tueksi -kehittämishankkeessa työharjoittelussa. Hanke loppuu vuonna 2017, ja hankkeessa on menossa vaihe, jossa arvioidaan hankkeen aikana kehitettyjä menetelmiä sekä lähdetään juurruttamaan onnistuneita menetelmiä muihin Pelastakaa Lasten aluetoimistoihin. Harjoittelun aikana kävi ilmi, että hankkeen työntekijät kaipaavat hankkeesta palautetta asiakkailta, ja erityisesti tätä palautetta kaivattaisiin osallisuuden ja vertaisuuden näkökulmasta. Kiinnostuin kyseisestä aiheesta, varsinkin kun olin kevään aikana saanut itse olla mukana ohjaajan roolissa monessa heidän kehittämissään toiminnoissa. Olisi kiinnostavaa tietää, miten merkittäviä hankkeen toiminnot olivat asiakkaille ja näin mahdollisesti myös yhteiskunnallisesti. Kyseessä oli kuitenkin ainutlaatuinen hanke ja hankkeen aikana kehitetyt toiminnot olivat täysin uusia.

Opinnäytetyöni on selvitys siitä, kuinka onnistunut Läheltä tueksi -hanke oli asiakkaiden näkökulmasta. Vertaisuus ja osallisuus on otettu opinnäytetyöhön mukaan siksi, että nämä teemat ovat hankkeen keskeisiä tavoitteita. Osallisuuden osalta on haluttu hankkeessa lisätä lasten ja vanhempien osallisuutta järjestötyössä sekä hankkeen toiminnoissa että kehittämisessä. Vertaisuus taas nousi tärkeäksi teemaksi hankkeen aikana, koska sitä on rakentunut lasten välille lasten yhteisöllisessä ryhmätoiminnas-

sa sekä vanhemmille Lauantaitreffit- vertaistukiryhmässä. Vanhemmat olivat hankkeen aikana puhuneet vertaisuuden/vertaistuen merkityksestä, joten sitä tilaaja halusi erityisesti palautteenkeruussa korostaa.

Opinnäytetyö on osa Läheltä tueksi -hankkeen loppuarviointia ja näin hyödyllinen Pelastakaa Lapset ry:lle ja hankkeelle. Opinnäytetyö on ajankohtainen, koska osallisuus sekä vertaisuus ovat jatkuvasti esillä erityisesti nuorisotyöstä ja syrjäytymisestä puhuttaessa. Ajankohtaisuutta lisää myös lastensuojelupalveluiden kehittämisen tarkeys. Opinnäytetyöni teemoja ovat osallisuus sekä vertaisuus. Aineiston keräämiseen käytin Webropol -kyselyä, joka lähetettiin sadalle hankkeessa mukana olleelle perheelle.

2 TUTKIMUSKYSYMYS

Tässä luvussa käsitellään tarkemmin tutkimuskysymystä, tutkimuksen tavoitteita ja sitä mitä tutkimuksella on tarkoitus selvittää.

Kun lapsia yhä enenemissä määrin odottaa tukiperhettä, on tärkeää pohtia, kuinka lapsia voidaan odotusajalla tukea. Vapaaehtoisten tukiperheiden määrä ei ole riittävä, pelkästään Pelastakaa Lapsilla tukiperhettä odottaa jatkuvasti saman verran lapsia kuin jo käy tukiperheessä. Läheltä tueksi -hankkeessa on kehitetty uudenlaista tukea perheille tukiperheen odotusajalle sekä vaihtoehtoista tukea tukiperhetoiminnan sijaan. Kaikkiaan perheille tarjottavaa tukea on tarpeen kehittää oikea-aikaiseksi ja paremmin perheiden tarpeita vastaavaksi. (Aarnio, Miettinen 2016a.) Hanke lähtee vuonna 2017 viemään ja juurruttamaan hankkeessa kokeiltuja toimintoja muihin alueyksiköihin. Opinnäytetyön avulla selvitettiin, mitä menetelmiä ja toimintoja kannattaa vielä kehittää sekä juurruttaa muualle, mitkä taas jäävät hankkeessa kokeiluiksi toiminnoiksi, miten hankkeeseen osallistuneet perheet ovat hankkeen kokeneet ja onko hanke siltä osin onnistunut. Opinnäytetyötä tullaan käyttämään osana Läheltä tueksi -hankkeen loppuarviointia.

Tavoitteena on tehdä opinnäytetyö, joka on hyödyllinen tilaajalleni sekä kaikille osapuolille, jotka ovat kiinnostuneita siitä kuinka Läheltä tueksi -hanke on onnistunut.

3 TAUSTAORGANISAATIO JA TILAAJA

Tässä luvussa kerrotaan enemmän tilaajasta. Tilaajana toimii Pelastakaa Lapset ry:n Läheltä tueksi -kehittämishanke, joten ensin hieman Pelastakaa Lapsista järjestönä. Sen jälkeen kerrotaan Läheltä tueksi -hankkeesta ja kolmanneksi sananen kansainvälisestä Save the Children -organisaatiosta, johon Pelastakaa Lapset kuuluu.

3.1 Pelastakaa Lapset ry

”Pelastakaa Lapset tekee työtä lasta arvostavan, lasta huomioivan, lasta kuulevan, lapsilta oppivan, lapsille toivoa antavan sekä lapsille mahdollisuuksia antavan maailman puolesta.” (Pelastakaa Lapset ry 2016a.)

Pelastakaa Lapset ry on uskonnollisesti ja poliittisesti riippumaton sekä voittoa tavoittelematon lapsen oikeuksia edistävä suomalainen järjestö, joka on osa maailmanlaajuisista Save the Children -liikettä. Pelastakaa Lapset työskentelee lasten oikeuksien puolesta ja näin yrittää parantaa lasten elämää ja asemaa valtakunnallisesti sekä kansainvälisesti. Tämän tavoitteen he pyrkivät toteuttamaan ammatillisen työn, lapsipoliittisen vaikuttamisen ja auttamisen kautta. Järjestö pyrkii vaikuttamaan yhteiskunnan asenteisiin lapsia kohtaan, edistää pitkäkestoisesti lasten henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä auttamaan katastrofeista ja kriiseistä kärsiviä lapsia. Järjestön visiona on *”Maailma, jossa toteutuu jokaisen lapsen oikeus elämään, suojeluun, kehittymiseen ja osallistumiseen.”* (Pelastakaa Lapset ry 2016a.)

Järjestö edistää Suomessa ja kansainvälisesti YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen noudattamista, sekä herättää keskustelua lasten oikeuksista. Pelastakaa Lasten arvopohjan taustana onkin YK:n lasten oikeuksien sopimus, tässä muutama maininta arvoista:

- jokaisella lapsella oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen
- kaikki lapset ovat tasa-arvoisia, ketään ei saa syrjiä

- jokaisella lapsella on oikeus saada sanoa mielipiteensä ja saada näkemyksensä otetuksi huomioon.

(Pelastakaa Lapset 2015.)

Järjestön perusti Ester Ståhlberg vuonna 1922, jolloin hän ryhtyi hankkimaan kansalaissodan sotaorvoille kasvatuskoteja. Nykypäivänä järjestö työskentelee heikossa asemassa olevien lasten oikeuksien puolesta. Pelastakaa Lapset keskittyy lastensuojelupalveluihin sekä suunnitelmalliseen lastensuojelun kehittämisen ja vaikuttamistyöhön. Järjestö tekee Suomessa laajasti monipuolista toimintaa, esimerkiksi Pelastakaa Lapset lastensuojelutyöstä voidaan mainita adoptiopalvelut, tukiperhetoiminta, lastenkodit sekä erilaiset asiantuntijapalvelut. Ammatillisia lastensuojelupalveluja toteutetaan Pelastakaa Lasten alue-toimistoissa Helsingissä, Turussa, Tampereella, Oulussa, Jyväskylässä ja Joensuussa. Muita järjestön järjestämiä toimintoja ovat Eväitä elämään -ohjelma, joka tukee sellaisten lasten ja nuorten koulunkäyntiä ja harrastustoimintaa, jotka ovat syrjäytymisvaarassa, nuorisotoiminta, lastensuojelupalveluiden kehittämistoiminta sekä paikallisyhdistykset. Pelastakaa Lapset saa toimintansa rahoituksen oman varainhankinnan ja lahjoitusten kautta, jäsenmaksuista Raha-automaattiyhdistykseltä sekä kuntien palvelutoiminnan tuotoista. (Pelastakaa Lapset ry 2016a.)

3.2 Läheltä tueksi -hanke

Läheltä tueksi -kehittämishanke (2013–2017) on raha-automaattiyhdistyksen rahoittama valta-kunnallinen kehittämishanke. Hankkeen kohderyhmänä ovat tukiperhettä odottavat perheet Keski-Suomen alueelta. Hankkeessa kehitetään uusia toimintamalleja ja tuen muotoja odotusvaiheessa oleville, jotta he eivät siinä vaiheessa jäisi yksin. (Pelastakaa Lapset 2016a.)

Tukiperhe on yksi lastensuojelun varhaisen tuen muoto. Tukiperheessä käyvät lapset viettävät tukiperheessä viikonloppuja noin kerran kuukaudessa, muuten lapsi asuu kotonaan. Tukiperheenä voi toimia tavalliset vapaaehtoiset aikuiset, jotka haluavat pitää huolta lapsesta. Toiminta on kaikille lapsiperheille avointa, se on sosiaalihuolto-

lain mukaista toimintaa, ehkäisevää lastensuojelutyötä ja lastensuojelun avohuollon tukitoimea. (Pelastakaa Lapset ry 2016c.)

Läheltä tueksi -kehittämishankkeen lähtökohtana on se, että vuosittain noin tuhat lasta käy Pelastakaa Lasten kautta tukiperheessä ja sama määrä lapsia odottaa omaa tukiperhettään. Tukiperheen odotusajat ovat pitkiä ja osa hakemuksista raukeaa jo odotusaikana. Pelastakaa Lapset ry on saanut asiakkailta palautetta siitä, että he haluavat tukea jo tukiperheen odotusaikana. Asiakkaat ovat kokeneet, että tälle ajalle ei ole tarjolla oikeanlaista ja -aikaista tukea.

Läheltä tueksi- hankkeen tavoitteita ovat:

- Lisätä tukiperheiden määrää lasten lähiverkostossa ja pyrkiä vahvistamaan lähiverkostoja
- Uudenlaisten varhaisen tuen muotojen luominen sekä vanhemmuuden vahvistaminen sekä perheen hyvinvoinnin tukeminen tukiperheen odotusaikana.
- Kehittää tukiperheen tarpeen arviointikäytäntöjä oikea-aikaseksi lapsen edun mukaisesti. Jäsentää ja tehostaa tukiperheen tarpeen arviointia.
- Lasten ja vanhempien osallisuuden ja kuulemisen lisääminen järjestötyössä.
- Tietojen kokoaminen asiakkaina olevien lapsiperheiden tilanteesta sekä tuetaan tutkimuksellista tietoa yliopiston ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden kanssa.
- Lasten yhteisöllisen ryhmätoiminnan ja muiden hankkeen kehittämien toimintojen ja mallien vakiinnuttaminen Pelastakaa Lasten muihin aluetoimistoihin ja kuntatoimijoille.

(Pelastakaa Lapset ry, Läheltä tueksi hanke 2016.)

Hanke on kehittänyt toimintoja kuten Apua arkeen -toiminta, vertaistukiryhmä Lauantaitreffit, Lasten touhupäivät sekä Lasten yhteisöllisen ryhmätoiminnan. Apua arkeen -toiminta on kotiin järjestettyä lastenhoitoapua. Opiskelijat kävivät perheissä 4-6 kertaa ja kolmen tunnin ajan kerrallaan. Käyntien sisällön suunnittelivat opiskelijat yhdessä vanhempien ja lasten kanssa. Lauantaitreffit ovat koko perheen vertaistukiryhmä, joka kokoontuu kerran kuussa lauantaisin. Lauantaitreffien rakenne menee niin, että vanhemmille on järjestetty omaa ohjattua keskustelua ja lapsille opiskelijat ovat siksi aikaa järjestäneet toimintaan. Kerta loppuu yhteiseen ateriaan.

Lasten touhupäivät olivat opiskelijoiden vetämiä touhupäiviä lapsille, joissa oli ohjattua toimintaa, vapaata leikkiä sekä ruokailu ja lepoa. Vanhemmat pystyivät viemään lapsensa touhupäivään ikään kuin hoitoon yhdeksi päiväksi. (Aarnio, Mettinen 2016b.) Lasten yhteisöllinen ryhmätoiminta on tavoitteellista, ammatillista ja vastuullista luontoa eri tavoin hyödyntävää yhteisöllistä toimintaa. Tätä toimintaa toteuttavat maaseutu ympäristössä toimivat yrittäjät. Ryhmätoiminta on suunnattu isommille lapsille, kelle on vaikeaa löytää tukiperhettä. Ryhmän tavoitteena on tukea perheen hyvinvointia, vaikuttaa lasten vuorovaikutus- ja sosiaalisiin taitoihin sekä itsetunnon vahvistamiseen. (Aarnio & Kuorelahti 2015.)

3.3 Save the Children –liike

Save the Children on lapsenoikeuksien johtava kattojärjestö ja siihen kuuluu 30 Save the Children- järjestöä, mutta liike toimii noin 120 maassa. Kattojärjestön työtä koordinoidaan Lontoossa sijaitsevasta keskuksista käsin. Kaikkia Save the Childrenin jäsenjärjestöjä yhdistää yhteinen visio sekä missio ja liikkeen toiminta koostuu kehitysyhteistyöstä, vaikuttamistoiminnasta ja katastrofityöstä. (Pelastakaa Lapset ry. 2016b.)

4 MITÄ ON OSALLISUUS?

Osallisuus on tunneperustainen ja yhteenkuuluvuuteen perustuva kokemus, jossa ihminen vaikuttaa itseään sekä ympäristöään koskeviin asioihin. Kun yksilö tuntee kuuluvansa yhteisöön, osallisuus ilmenee. Osallisuutta on erityisesti yhteisöissä, joissa toista kuullaan ja joka tukee yksilön oman identiteetin rakentumista. Osallisuuden teemoja ovat tasavertaisuus, toistensa kuuleminen ja kunnioittaminen sekä luottamus. (Koskinen-Ollonqist & Rouvinen-Wilenius 2011, 50.)

Osallisuutta voi olla kolmella eri tasolla: yhteiskunnallisella, ympäröivissä yhteisöissä sekä omassa arjessa. Yhteiskunnan tasolla osallisuus näkyy demokratiassa ja ihmisten mahdollisuudella osallistua päätöksentekoon. Ympäröivässä yhteisössä osallisuus ilmenee kiinnittymisenä johonkin, yhteenkuuluvuuden tunteena sekä turvallisuudella. Omassa elämässä osallisuus koostuu seuraavista teemoista: voimaantuminen, identiteetti ja elämänhallintavalmiudet. Olennaisinta oman elämän osallisuudelle on sitoutuminen, vaikuttaminen omaa elämää koskeviin asioihin sekä vastuun ottaminen. Osallisuuden kokemukset ovat aina kytköksissä yksilön elämäntilanteeseen. (Jämsén & Pyykkönen 2014.)

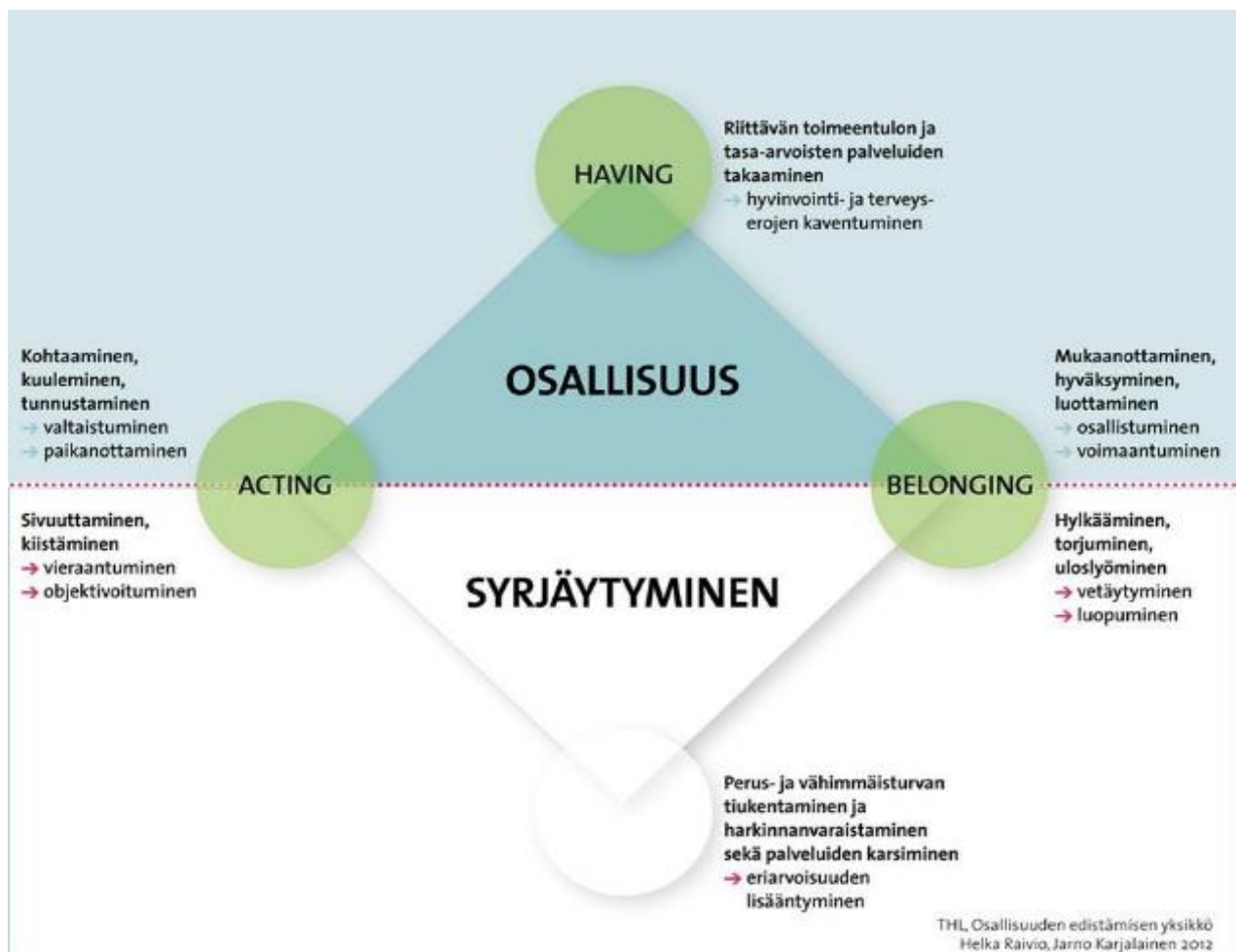
KUVIO 1 Osallisuustavoitteet yhteiskuntatasolla ja yksilötasolla (Karjalainen & Raivio 2013, 21).

Järjestöillä on merkittävä rooli osallisuuden edistämässä ja järjestöjen yksi perustehtävä onkin luoda osallistumisen paikkoja. Järjestöt kykenevät tarjoamaan kansalaisille matalakynnyksistä palvelujen kehittämistä ja he tavoittavat ihmisiä, jotka eivät osaa välttämättä toimia monimutkaisessa palvelujärjestelmässä, jonka avulla pääsisi vaikuttamaan ja osallistumaan. (Jämsén & Pyykkönen, 2014.)

Luhtasela (2009) kirjoittaa, että osallisuus on yksilöllinen tunne, josta emme voi puhua toisen puolesta ja tästä syystä osallisuus käsitteenä on ongelmallista. Osallisuuden liittyä myös valitsemisen vapaus, joten sitä ei voi pakottaa. Osallisuus on siis kokemusta ja tunnetta sekä toimintakykyä ja toimintamahdollisuutta. Osallisuus on syrjäytymisen vastapari, ja kuten syrjäytyminenkin, on osallisuus myös staattinen tila, joka voidaan saavuttaa ja joka voi muuttua elämänvaiheiden mukaan (Karjalainen & Raivio 2013, 14-15.)

Karjalainen & Raivio (2013) tarkastelevat teoksessa osallisuuden perusedellytyksistä näiden kolmen ulottuvuuden kautta:

- riittävä toimeentulo ja hyvinvointi, taloudellinen osallisuus (HAVING)
- valtaisuus/toimijuus, toiminnallinen osallisuus (ACTING)
- yhteisöihin kuuluminen ja jäsenyys, yhteisöllinen osallisuus. (BELONGING)

KUVIO 2 Osallisuus syrjäytymisen vastavoimana (Karjalainen & Raivio 2013).

Ylläolevassa kuvassa osallisuuden ulottuvuuksille on määritelty myös negatiivinen vastapari, eli syrjäytymisen ulottuvuudet. Jos jollain osallistumisen perusedellytyksen ulottuvuudella on puutetta voi tämä johtaa osallisuuden vähenemiseen sekä näin syrjäytymisriskin nousemiseen. Yllämainitut hyvinvoinnin elementit on tunnistettu osallisuutta ja siten yhteiskunnallista toimintakykyämme tukeviksi perusedellytyksiksi. Tasapainoisen kolmio ilmentää yksilön hyvinvointia, joka sitten heijastuu yhteiskuntaan sosiaalisena kestävyytensä. (mt.,15-17.)

Alila (2011) kirjoittaa, että osallisuus on keskeinen tekijä hyvinvoinnin kannalta, mutta selkeitä yhteyksiä hyvinvoinnin ja osallisuuden välille ei ole esitettävissä. Kuitenkin osallisuus ja sosiaaliset suhteet toimivat suojaavina ja ennaltaehkäisevinä tekijöinä erilaisia hyvinvointivajeita tai syrjäytymistä vastaan. Yhteisten normien hyväksyminen sekä vuorovaikutus ovat osallisuuteen liittyviä teemoja. (mt., 19.)

Suomen hallitus ja Euroopan Unioni ovat lisänneet osallisuuden yhdeksi heidän tavoitteeksi, koska osallisuus on nostettu keskeisimmäksi tavoitteeksi ennaltaehkäistä köyhyyttä ja syrjäytymistä. 2010-luvun politiikka- ja hyvinvointiohjelmissa osallisuus hahmottuu sekä tavoitteeksi, että keinoksi lisätä yhteiskunnallista tasa-arvoa. Tämä perustuu siihen, että lisäämällä osallisuutta yksilön hyvinvointi paranee ja tämä taas heijastuu suoraan yhteiskuntaan sosiaalisena kestävyytensä sekä eheytenä. (mt., 12-13.)

Karjalainen & Raivio (2013) ovat analysoineet osallisuustavoitteita ministeriöiden 2011-2013 vuoden raporteissa sekä politiikkaohjelmissa ja teemoitelleet ne seuraavalla tavalla:

- Työelämään pääsyn edistäminen
- Yhteistyön lisääminen
- Taloudellisen hyvinvoinnin lisääminen
- Yhteiskunnallisen osallisuuden/jäsenyyden lisääminen.

Uusi Nuorisolaki tulee voimaan 1.1.2017. Tämän lain tarkoituksena on edistää esimerkiksi nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tukea yhteisöllisyyttä, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Uudessa laissa on kohta 24§ Nuorten osallistuminen, vaikuttaminen ja kuuleminen, eli kunnan ja valtion tulee järjestää nuorille

mahdollisuutta osallistua sekä vaikuttaa nuorisotyötä- ja politiikka koskevien asioiden käsittelyssä. Tämän lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. (Grahnlaksonen & Soini 2016.) Osallisuus näkyy myös YK:n lasten oikeuksissa esimerkiksi seuraavissa artikloissa: Artikla 3. Tehtäessä lasta koskevia päätöksiä on aina ensimmäiseksi otettava huomioon lapsen etu sekä artikla 12. Lapselle on oikeus ilmaista mielipiteensä kaikissa itseään koskevissa asioissa. (Pelastakaa Lapset ry 2013.) Lasten osallisuuden tukeminen näkyy YK:n lasten oikeuksien julistuksen lisäksi myös Suomen lastensuojelulaissa. Lastensuojelulaissa osallisuus on läsnä monitasoisena toimintana. Lapsen pitää olla osallinen omien asioiden käsittelyssä sekä osallinen yhteisössä ja yhteiskunnassa ja nämä tasot yhdistyvät lastensuojelussa. (Nivala 2010, 25.)

4.1 Osallisuus Läheltä tueksi -hankkeessa

Osallisuus näkyi Läheltä tueksi -hankkeessa lasten kanssa tehtyjen työpajojen kautta, sekä vanhempien kokemusasiantuntijuuden kautta. Vanhemmat ovat olleet mukana suunnittelemassa hankkeessa kehitettyjä tuen muotoja sekä monialaisessa hankkeen ohjausryhmässä on ollut yksi vanhempi mukana kokemusasiantuntijana. (Aarnio, Mettinen. 2016a.) Lasten työpajat toteutettiin Lasten yhteisöllisessä ryhmätoiminnassa, joissa lapset pääsivät sanomaan omat mielipiteensä. Näistä työpajoista koostettiin video ”Asiaa lapsilta!”. (Läheltä tueksi -hanke 2016.) Hankkeen alussa järjestettiin vanhemmille kokemusasiantuntijatapaaminen, missä vanhemmilta pyydettiin mielipiteitä ja kysymyksiä tukiperhetoiminnasta ja hankkeesta (Mettinen & Tolvanen 2013).

Hankkeen toisena vuonna lähetettiin kohderyhmälle kirje, missä pyydettiin vanhempia lähettämään hanketyöntekijöille viestiä siitä, millaisia tuen muotoja he toivoisivat ja toivomuksia pystyi alkaa ideoimaan yhdessä hanketyöntekijöiden kanssa (Aarnio & Kuorelahti 2014).

5 VERTAISUUS/VERTAISTUKI

Vertaistuellalla luodaan lisää sosiaalista pääomaa sekä hyvinvointia, johon viranomaisen ei aina pysty. Tämä kokemuksellinen asiantuntijuus haastaa ammatillista asiantuntijoita uusiutumaan. Vertaisuuden pohjana on usko omiin sisäisiin voimavaroihin ja arvoina toisen kunnioitus, tasa-arvo sekä luottamus. (Aarnio & Mettinen 2016.)

Vertaisuus tarkoittaa ihmisiä, joita yhdistää samanlainen kokemus (Kääriäinen & Mykkänen-Hänninen 2009, 6). Vertaisuuden käsitteeseen liittyy ajatus siitä, että samanlaisia kokemuksia omaavilla ihmisillä on kokemukseen perustuvaa asiantuntijuutta, jota kukaan muulla ei voi olla. Näin vertaisuus painottaa myös tasavertaisuutta. (Karnell & Laimio 2010, 13.)

Ihmisten välinen arkinen kohtaaminen ilman asiakasroolia on vertaistuen ydin. Vertaistuellalla tarkoitetaan kohdattujen vaikeuksien, kuten sairastumisen tai vaativien elämäntilanteiden jakamista muiden samassa tilanteessa olevien kanssa. Keskeisiä asioita vertaistuesssa ovat kokemukset ja niiden jakaminen muille vertaisille. Vertaistukiryhmät ovat vastavuoroisia suhteita, jotka tähtäävät toisten auttamiseen sekä tukemiseen ja joissa omia henkilökohtaisia elämäntilanteita käsitellään yhdessä. Vertaistuki asettaa muodollisen tilalle epämuodollisen, tieteellisyyden sijaan kokemustodellisuuden, asiakassuhteen tilalle ihmissuhteen. (Hyvärinen 2005, 214-216.)

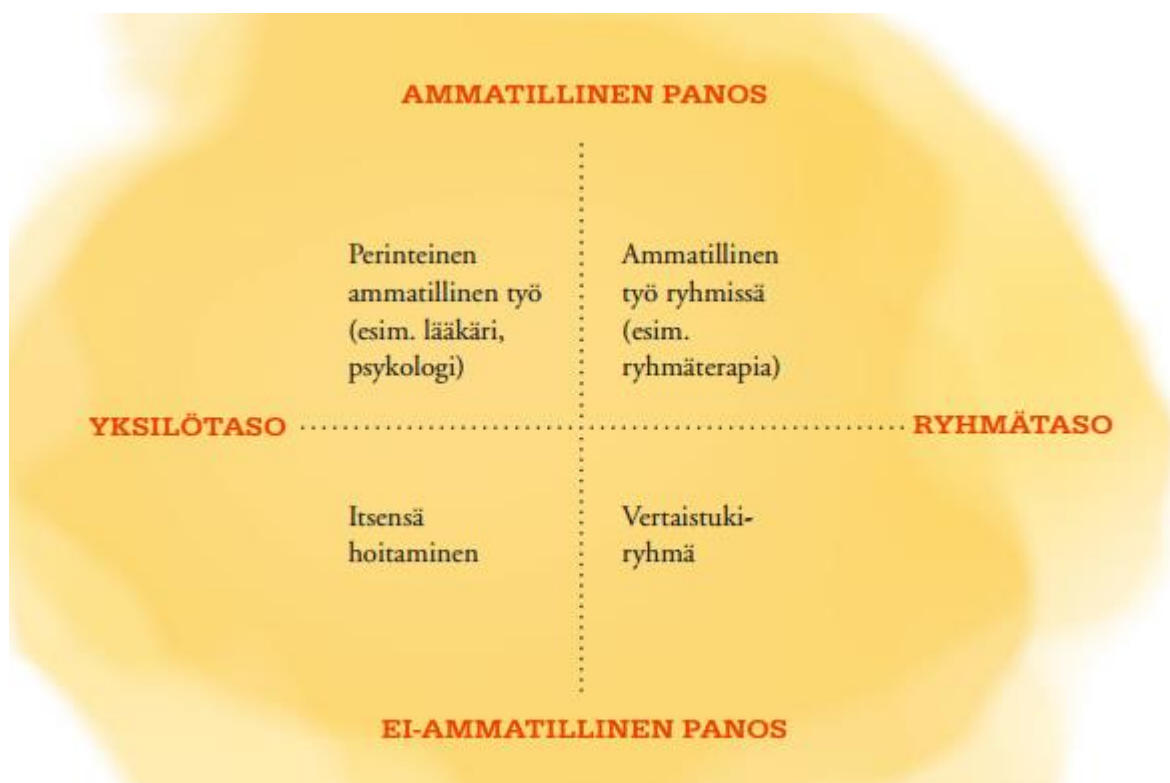
Ihminen löytää vertaistoiminnassa omat voimavaransa sekä ottaa vastuuta omasta elämästään ja ohjaa sitä. Vertaistuen avulla ihminen saa liikkeelle prosessin, joka johtaa passiivisesta vastaanottajasta, oman elämänsä aktiiviseksi toimijaksi. Vertaistuellalla on myös yhteiskuntaa uudistava ja kansalaisaktiivisuutta ilmentävä merkitys. (Karnell & Laimio 2010, 11-13.) Kokemusten julkinen kertominen tai yleisön läsnäolo eivät ainoastaan riitä, vaan vertaistukeen perustuviin suhteiden luomiseen tarvitaan kokemusten jakamista ja vuorovaikutteista kohtaamista. Tarvitaan yhteisiä sosiaalisia tilanteita, missä on aktiivisia osallistujia. Kokemusten jakaminen tarkoittaa sitä, että annetaan omia kokemuksia toisten käyttöön. (Hyvärinen 2005, 225.) Vertaistukitoimintaan osallistuminen vaatii omaa oivallusta ja aktiivisuutta sekä toivetta oman hyvinvoinnin lisääntymisestä. Vertaistukiryhmään osallistuminen taas vaatii uskallusta käsitellä tunteita ja elämistä tässä hetkessä. (Karnell & Laimio 2010, 12.)

Vertaisryhmien määrä Suomessa on lisääntynyt viime vuosikymmenten aikana varsinkin sosiaali- ja terveysaloilla. Tämä kertoo siitä, että ihmisillä on tarve jakaa omia kokemuksiaan sekä saada tietoa samanlaisissa elämäntilanteessa olevilta. Vertais- tukiryhmien tärkeitä teemoja ovat yhteenkuulumisen tunne ja kokemusten sekä tie- don jakaminen. (Nylund 2005, 195-197.) Vertaisryhmät ovat yksi nopeammin kehitty- vistä tuen muodoista, joita tukee vahva hyvinvointiyhteiskunta. Se myös mahdollistaa erilaisia vaihtoehtoisia vertaistuen muotoja. Kaikkien vertaisryhmien ei tarvitsekaan toimia samalla tavalla, on tärkeää, että jokaiselle löytyy se oma mieleinen vertaistuen muoto. (mt., 207.)

Vertaistukea voi saada useassa muodossa, esimerkiksi kahden henkilön välillä, ryh- missä tai verkossa. Kahden henkilön välisessä vertaistuksessa voi olla kyse ns. spon- taanisesta vertaistuesta, näin voi käydä jos samaan elämäntilanteeseen joutuu joku tuttava. Vertaisryhmissä taas entuudestaan tuntemattomat henkilöt tapaavat ja jaka- vat kokemuksiaan toistensa kanssa. Vertaisverkostot voivat muodostua spontaanisti internetissä tai leikkipuistossa ja niihin osallistutaan oman kiinnostuksen mukaisesti. Vertaistuen parissa voi tavata uusia ihmisiä, joiden kanssa voi muodostua ystävyys- suhde. Uudempia vertaistukiryhmän muotoja ovat perhe- ja vanhempainryhmiä. Ver- taisryhmissä tavoitteena on se, että lapset tapaavat muita lapsia, jotka ovat samassa elämäntilanteessa, näin he tulevat tietoisiksi, että eivät ole yksin. Näihin vertaisryh- miin liitetään joskus omia, tukiryhmiä myös vanhemmille. (mt., 195-203.)

Vertaistuki voi toteutua myös Internetin keskustelupalstoilta, lehtiartikkeleista, ro- maanien hahmoista tai elämäkerroista (Karnell & Laimio 2010, 13).

Vertaistoiminta on ennalta ehkäisevää, mutta vertaistukea toteuttaessa on muistetta- va, ettei se ole terapiaa. Ammattiapu ja vertaistuki eivät ole toistensa kilpailijoita, vaan vertaistoiminta voi olla osana sosiaali- ja terveyspalveluja. (mt., 2010, 12.)

KUVIO 3. Vertaistuen tukimuodot. (Karnell & Laimio 2010, 15).

Vertaistukiryhmiä voi ohjata joko ammattilainen tai vapaaehtoinen. Ylläolevassa kuvassa erotetaan ammattilaisen antaman tuen ja ei-ammattilaisen antaman tuen panokset. Kumpaakin ohjatuista tukimuodoista voi saada yksilö- ja ryhmätasolla. Kuvioista voi myös huomata, ettei mikään tukimuodoista sulje pois toista tukimuotoa. (Karnell & Laimio 2010, 15.)

Suomen mielenterveysseura (2010) kirjoittaa julkaisussaan, mitkä ja miten vertaisryhmän elementit parantavat ryhmissä käyviä ihmisiä.

- Vertaistuki poistaa yksinäisyyttä sekä eristäytymisen tunnetta
- ryhmä mahdollistaa tuen antamista ja vastaanottamista
- yhdessä luodaan toivoa paremmasta huomisesta.

5.1 Vertaisuus/vertaistuki Läheltä tueksi -hankkeessa.

Vertaisuus Läheltä tueksi -hankkeessa on toteutunut pääasiassa tukiperhettä odottavien vertaisryhmässä eli Lauantaitreffeissä. Lauantaitreffeissä vertaistuki toteutuu vanhempien välillä. Tämä tukiperhettä odottavien vertaisryhmä aloitettiin vuonna 2014 perheiden omasta toiveesta. Ryhmä toimii kerran kuussa lauantaisin ja sisältää vanhemmille ohjattua ryhmäkeskustelua ja lapsille omaa ohjattua toimintaa sekä yhteisen lounaan. (Aarnio & Mettinen 2016.) Muita hankkeessa kehiteltyjä toimintoja, jotka mahdollistavat vertaisuuden ovat: lapsi-vanhempi-leirit, lapsi-vanhempi harrastusryhmät, lasten yhteisöllinen ryhmätoiminta sekä erilaiset perheiden tapahtumat. (Aarnio & Mettinen 2016c.) Lasten yhteisöllinen ryhmätoiminta on lapsille kehitetty vertaisuuden mahdollistaja, joka alkoi Läheltä tueksi -hankkeessa vuonna 2014. Jokaisessa ryhmässä on 4-8 kouluikäistä lasta ja ryhmä kokoontuu yhteensä 10 kokonaista viikonloppua lukukauden aikana. Ryhmää vetää vastuuohjaaja, jonka työparina toimii puoliso tai palkattu työntekijä. (Aarnio & Mettinen 2016.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa käsitellään, kuinka tutkimus toteutettiin. Sen jälkeen käydään läpi aineistonkeruumenetelmän teoreettisesti.

Tutkimusaineisto kerättiin sähköpostitse lähetettävällä Webropol- kyselyllä. Kyselyn lähetettiin sadalle perheelle, eli kaikille niille perheille jotka olivat osallistuneet Läheltä tueksi -hankkeen toimintoihin. Vastausaika oli kolme viikkoa 18.10- 6.11.2016. Ensin tarkoituksenamme oli antaa vastausaika kaksi viikkoa, mutta kahden viikon jälkeen tulimme siihen tulokseen, että tilaajalleni olisi hyödyllisempää saada vielä hieman enemmän vastauksia, joten pidensimme vastausaika viikolla. Kyselyn lähettivät kohderyhmälle opinnäytetyöni tilaaja ja he lähettivät kaksi muistutussähköpostia vastausajan sisällä. Webropol-kyselyyn vastasi 32 henkilöä, joten vastausprosentti oli 32 %, joka on mielestäni aika hyvä. Kahdella henkilöllä Webropol-kysely ei toiminut, joten heille tilaajani lähetti kyselyn postitse ja he postittivat kyselyn täytettynä takaisin.

Opinnäytetyön alussa oli tarkoituksena, että aineistonkeruumenetelmänä käytettäisiin myös haastatteluja, jotka olisivat kohdistuneet lapsiin. Mutta tarkemmin keskusteltuani opinnäytetyöni ohjaajien kanssa tulimme yhdessä siihen tulokseen, että haastatteluista saisi niin paljon sellaista materiaalia mitä emme tulisi käyttämään, joten haastattelujen tekeminen olisi turhaa ja oman tutkimuksen arvoinen.

Opinnäytetyön on laadullinen eli kvalitatiivinen. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohdiana on todellisen elämän kuvaaminen, jossa kohdetta tutkitaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 161.)

6.1 Kyselyt

Ihmistä useimmat ovat joskus vastanneet jonkinlaiseen kyselyyn. Kyselyjä voi käyttää moniin eri tarkoituksiin, yksinkertaisiin mielipidekyselyihin sekä laajoihin kyselytutkimuksiin. Kyselytutkimuksella voi kerätä monenlaista eri tietoa, erityisen tärkeää sillä on kerätä tietoa yhteiskunnan ilmiöistä, ihmisten toiminnasta, mielipiteistä, asenteista ja arvoista. (Vehkalainen 2008, 17.)

Webropol-kysely (LIITE 2) lähetettiin tilaajani toimesta sähköpostitse kaikille hankkeeseen osallistuneelle perheelle eli määrällisesti sadalle perheelle. Päädyimme tilaajan kanssa ottamaan kyselyn otantaan koko perusjoukon, koska heille oli tarpeellista saada vastauksia mahdollisimman monelta hankkeeseen osallistuneelta perheeltä. Yleisenä ohjeena on se, että tutkimusta varten on parempi mitä isompi otantakoko on. (Valli 2007, 112.) Kyselyn yhteydessä lähetettiin yhteydenottokirje (LIITE 1), jossa kerroin itsestäni, kyselystä, siitä mitä varten kysely tehdään sekä siitä, miten kyselyaineistoa aion käyttää. Saatekirje lisää luottamusta siihen, että kyselyn tekijä on luotettava taho ja että siihen kannattaa vastata. Saatekirjeen lopuksi laitetaan yhteystiedot ja allekirjoitus, näillä toimenpiteillä voidaan vaikuttaa vastausprosentin kasvuun. (Kananen 2015, 262.)

Päädyimme sähköiseen Webropol-kyselyyn siksi, että sähköisen verkkokyselyn suosio on noussut koko ajan. Verkkokysely sopii tilanteisiin joissa tarvitaan paljon vastaajia tai kohderyhmän osoitetiedot ovat käytettävissä. Verkkokyselyihin vastaaminen on helppoa ja vaivatonta verrattuna postikyselyyn. Vastaaja rastittaa hänelle sopivat vastaukset ja lisäksi vastaaja voi vastata kyselyyn silloin kun hänelle parhaiten sopii. (Kananen 2015, 211-214.)

Kyselylomakkeen jokainen kysymys pitää olla tarpeellinen tutkimuskysymystä ratkaistaessa. Kysymysten pitää olla sellaisia, että kaikki vastaajat ymmärtävät kysymyksen sekä vastausvaihtoehdot. Kun kyselyä suunnittelee, kannattaa ottaa huomioon seuraavia seikkoja: yleiskieliset ilmaisut, kysymyksessä vain yksi asia ja kysymystekstin pituus. (Kananen 2015, 231.)

Suunnittelimme kyselylomakkeen yhdessä opinnäytetyöni tilaajan kanssa. Tein alustavan kyselylomakkeen kysymyksineen ja teemoineen tilaajalle, ja sitten yhdessä kävimme sen kohta kohdalta läpi ja muokkasimme sen paremmaksi ja selkeäksi. Kyselyn tekemiseen käytimme monta tuntia ja pohdimme tarkkaan kysymysten selkokielisyyttä, asettelua sekä relevanttiutta. Kysely koostuu kolmesta osasta: vastaajan tiedot/yleinen palaute hankkeesta, osallisuus-osiosta sekä vertaisuus-osiosta. Jokaisessa osiossa oli n. 7 kysymystä ja yhteensä kysymyksiä oli 19. Jotta saimme varmuuden siitä, että kysely varmasti toimisi, testasimme sitä Pelastakaa Lapset ry:n työntekijöillä sekä puolisolllani. Testasimme sitä yhteensä viidellä henkilöllä.

Laadullisen tutkimuksen aineistoa analysoidaan yleensä seuraavilla menetelmillä: teemoittelu, tyypittely, sisällönerittely, diskurssianalyysi ja keskusteluanalyysi. (Hirsjärvi ym. 2013, 224.) Teemoittamisella pelkistetään aineisto, jotta voitaisiin löytää olennaisimmat asiat. Tutkija pyrkii löytämään rivien välistä aineiston keskeisimmät merkitykset ja rakentamaan siitä kokonaisuuden (Moilanen & Räihä. 2007, 55). Kyselyn tulokset teemoitellaan kolmen alaotsikon alle: Alkukartoitus, osallisuus ja vertaisuus. Tätä teemoittelua käytetään sen takia, koska kyselylomake oli teemoiteltu samalla tavalla. Avaan teemojen alla vastaukset kysymys kysymykseltä läpi.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Kuten kaikkien tutkimusten, opinnäytetyönkin tulosten pitää olla oikeita, uskottavia ja luotettavia. Opinnäytetyön luotettavuutta mitataan reliabiliteetilla sekä validiteetilla. Nämä tarkoittavat tutkimustulosten pysyvyyttä sekä oikeiden asioiden tutkimista. (Kananen 2012, 162.) Reliaabelius voidaan todeta siten, että kaksi tutkijaa päätyy samaan tulokseen. Validius todetaan siten, että mitataan tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä mitä pitääkin. Jos esimerkiksi kyselyssä vastaajat ovat ymmärtäneet kysymyksen väärin ja tutkija silti käsittelee vastauksia oman ajatusmallin mukaisesti, ei tutkimusta voida pitää validina. (Hirsjärvi ym. 2013, 231-232.)

Luotettavuuskriteerit laadulliselle tutkimukselle ovat arvioitavuus, tulkinnan ristiriidattomuus, luotettavuus ja saturaatio. (Kananen 2012, 175.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta nostaa selostus siitä, kuinka tutkimus on toteutettu. Kerrotaan olosuhteista, ajankäytöstä ja aineiston keruupaikoista selvästi ja totuudenmukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2013, 232.)

Verkkokyselyllä voidaan saada luotettavimpia tutkimustuloksia kuin postikyselyllä. Paperissa postikyselyssä vastaaja näkee kerralla kaikki kysymykset, jolloin vastaajan vastaamista pyritään ohjeistamaan. Verkkokyselyissä taas vastaajaa ei päästetä näkemään sellaisia kysymyksiä, jotka eivät hänelle kuulu. (Kananen 2015, 212.)

Kyselytutkimuksen vastausprosentit ovat nykyisin alle 50%:n suuruisia. Luotettavuuden analysoinnin kannalta on syytä raportoida vastausprosentti, jotta nähdään kuinka moni vastasi kyselyyn. (Vehkalahti 2008, 44.) Luotettavuuden kannalta tärkeää olisi myös saada mahdollisimman suuri vastausprosentti. Sähköpostitse lähetetyssä kyselyssä on monia ongelmia, jotka voivat pienentää vastausprosenttia. Prosentin alhaisuuteen voivat vaikuttaa esimerkiksi päivittämättömät osoitetiedot sekä sähköpostin omat roskapost-suodattimet. (Kananen 2015, 216-217.)

Kyselyjä lähettäessä pystyimme ottamaan edellä mainitut ongelmat huomioon. Tilajalla oli olemassa kohderyhmien sähköpostiositteet sekä lähiosoitteet, joten tarvittaessa olisimme pystyneet lähettämään kyselyn postitse niille, keiden sähköpostiosoite ei olisi enää ollut sama. Tilaaja oli lähettänyt sähköpostia kohderyhmälle ennenkin ja

koska sähköpostiosoite oli suurimmalle osalle tuttu, se pienensi sitä mahdollisuutta, että kysely olisi päätynt roskapostiin, koska sähköposti tuli tutusta osoitteesta. Vastausprosentin kasvattamista pystyy kasvattamaan myös seuraavilla tavoilla: tutkimuksen toteuttajataho, lyhyt ohjeistus vastaamisesta ja ennakoitu vastausaika ja muistutusviestit. (mt., 217). Toteuttajataho, eli Läheltä tueksi -hanke oli suurimmalle osalle vastaajista tuttu ja uskon tämän nostaneen vastausprosenttia. Lähetimme mukana myös yhteydenottokirjeen, jossa kerrottiin kuinka kyselyyn vastataan ja kuinka kauan kyselyn täyttämiseen menee aikaa. Tilaaaja lähetti myös vastausaikana kaksi muistutusviestiä, jotka selkeästi nostivat vastausprosenttia.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa kerrotaan kyselyn tuloksista. Analyysin jälkeen pohditaan tuloksia ja johtopäätöksiä. Viimeisessä luvussa käydään läpi henkilökohtainen onnistumisen pohdinta opinnäytetyöstä.

7.1 Aineistoanalyysi

Aineistoanalyysi alkaa kyselyn ensimmäisen osion purkamisella, eli alkukartoituskysymyksillä. Tämän jälkeen puretaan osallisuuteen liittyvät kysymykset ja viimeisen vertaisuuteen liittyvät kysymykset.

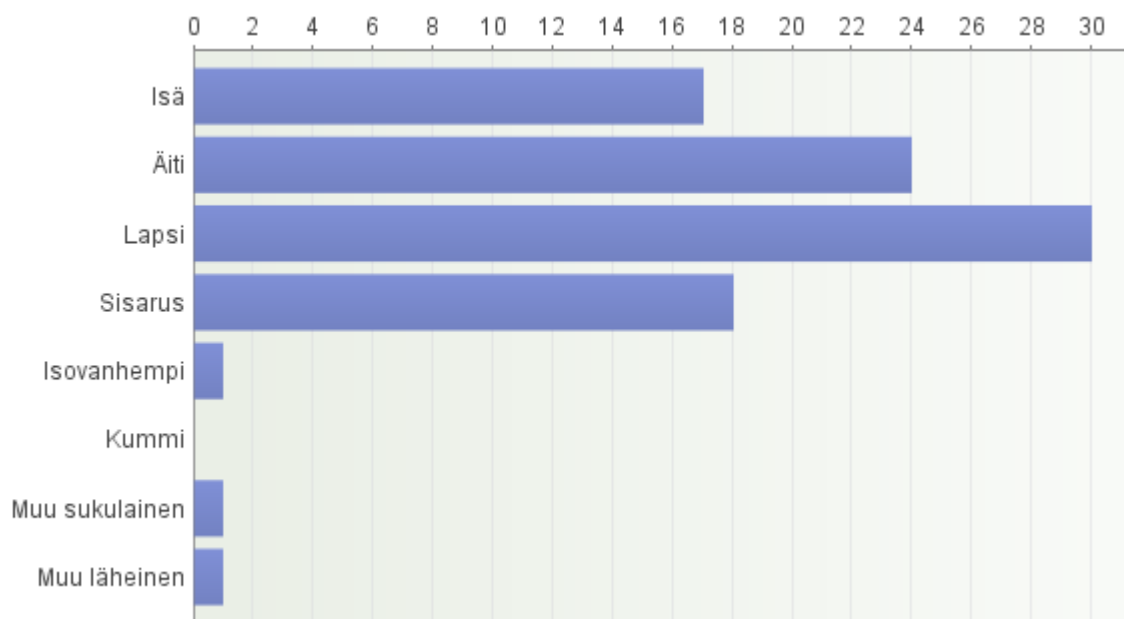
7.1.1 Alkukartoitus

Alussa kartoitettiin onko vastaaja äiti vai isä sekä missä paikkakunnalla vastaaja asuu. Kyselyyn vastasi 28 äitiä ja neljä isää ja suurin osa perheistä oli kotoisin Jyväskylältä ja Laukaasta, muutama muista Keski-Suomen kunnista ja pari perhettä asui muualla. Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin, saiko vastaaja hankkeen aikana

tukiperheen. Hankkeen aikana tukiperheen oli saanut 34% vastaajista. Neljännessä kysymyksessä selvitettiin, kuinka moni oli saanut tukiperheen läheisverkostosta ja kaksi vastaajaa olivat löytäneet tukiperheen läheisverkostosta.

Viidennessä kysymyksessä kysyttiin, että missä Läheltä tueksi -hankkeen toiminnoissa sinä, lapsesi tai muu perheesi on ollut mukana ja kuinka merkityksellisinä koit toiminnot. Kaikista merkityksellisimpinä toimintoina oli pidetty lasten yhteisöllistä ryhmätoimintaa, kylpyläpäiviä, Nokkakiven huvipuiston kesäpäiviä, pikkujouluja sekä Laajavuoren Seikkailupuiston kiipeilypäiviä. Vähiten merkityksellisenä oli pidetty apua arkeen- toimintaa, lasten touhupäiviä, harrastusryhmiä sekä lapsi- vanhempi- leiriä 3+2+1.

Kuudennessa kysymyksessä kysyttiin, ketkä vastaajan perheestä/lähiverkostosta ovat osallistuneet hankkeen toimintoihin. Kysymys oli monivalintakysymys.

KUVIO 4. Hankkeen toimintoihin osallistuneet

Ylläolevasta kuvioista voimme huomata, että suurin osa hankkeen toimintoihin osallistuneista oli lapsia. Toiseksi eniten toimintoihin osallistuivat äidit ja sitten sisarukset ja isät. Muiden sukulaisten ja läheisten osallistuminen oli jäänyt vähäiseksi.

Kysymyksessä numero seitsemän kysyttiin, että mikä on ollut hyvää hankkeessa ja sen toiminnoissa ja vastauksista nousi yksi teema yli muiden: Vertaisuus/vertaistuki.

"Tutustui samassa elämäntilanteessa oleviin vanhempiin ja sai toimintapäivinä muuta ajateltavaa, kuin oma "ahdinko."

"Oli jotain extraa arjen keskellä, jotain piristystä mitä odotti. Hieman tukea ja turvaa."

Vertaisuuden/vertaisuuden jälkeen toisiksi suurimmat teemat olivat toimintojen maksuttomuus sekä mahdollisuus osallistua koko perheenä.

"Tuli tunne että perheemme ei ole yksin. Päästiin sellaisiin paikkoihin joihin ei olisi muuten tullut lähdettyä / ei olisi ollut varaa"

"Saada tukea ja yhteisiä kokemuksiakin, joita ei muutoin olisi pystynyt lapsille tarjota esim taloudellisen niukkuuden vuoksi (kylpyläpäivät, huvipuistopäivät, seikkailupuisto jutut...). Koska perheessämme väsymystä ja sairautta sekä taloudellisesti huono tilanne, niin jää helposti kotiin eikä tule tehtyä yhdessä lasten kanssa niin paljon asioita. Esim kylpyläpäivässä olimme eka kertaa koko perhe yhdessä kylpylässä ja oli ihan huippua päästä syömään sen päälle."

"Isona perheenä oli kiva viedä lapset johonkin ja viettää heidän kanssa aikaa yhdessä."

Muita teemoja mitä kysymyksessä nousi esille, olivat lasten yhteisöllinen ryhmätoiminta sekä toiminnoissa tarjottavat ruuat.

"Yhteisöllinen ryhmätoiminta on tarjonnut meille vanhemmille vähän hengähdystaukoa, parisuhdeaikaa ja voimien keruuta."

"Arvostan sitä, että oli järjestetty aina ruokailua kun touhussimme yhdessä lasten kanssa. Se on iso helpotus suurperheen arkeen. Ja toimintaa on ollut monenlaista ja erilaisia paikkoja ja asioita on tehty jolloin on voinut valita mihin osallistuu. Ihan mahtava tuo Miina ja Manu -ryhmä ollut mei-

dän lapsille. Normaalisti tukiperheeseen ei kyllä pääse viittä lasta kerralla tai erittäin harvoin. Se oli kyllä huikeeta.”

Näiden lisäksi monessa vastauksessa oli sivulauseessa mainittuna toimintojen monipuolisuus.

Kahdeksannessa kysymyksessä kysyttiin kehittämisehdotuksia. Vastauksista nousi muutamia yhteneväisyyksiä, kuten tiedottamisen puute.

”Hankkeen tapahtumista oli vaikea saada tietoa. Tiedotuskirjeitä tuli, mutta niissä oli usein jo vähän vanhoja juttuja tai tiedot olivat niukkoja. Myös Facebook-ryhmästä sai tietoa vain sattumanvaraisesti. Meille jäi aivan epäselväksi, miten esim. kesän leiripäiviin olisi voinut ilmoittautua.”

Vastaaajilta tuli myös toivetta siitä, että vanhemmille olisi järjestetty kokonaan oma lapsista vapaata vertaistukea.

”Lisänä voisi olla ihan aikuisille jaksamiseen järjestettyä keskustelu apua.”

”...ehkä viikonloppu leireillä jäin kaipaamaan vanhemmille enemmän omaa aikaa, esim. voimauttavaa tekemistä yms.”

Kolmas asia mikä nousi vastauksista muutama kertaan, oli ikätasoista vastaava toiminta lapsille.

”Ikätasoista toimintaa ei ollut tarjolla muuta. Lapseni on 12v vuotias poika. Ehdottomasti tuli tunne että suurimmaksi osaksi on otettu huomioon pienet lapset!”

”Kun vanhemmilla omaa aikaa, lapsille suunniteltua toimintaa(lapsen iän mukaan) missä panostetaan lapsen kehumiseen ja kannustamiseen. Helposti jää sana ei päälle Selkeät rajat ja säännöt heti selväksi sekä lapsille että aikuisille. Tietty lapsen iän mukaan. Ja herkkujen syöntiin rajoitus.”

Yhdeksännessä kysymyksessä kysyttiin, että mitä muuta palautetta he haluaisivat hankkeelle antaa. Vastauksia tuli hyvin monenlaisia, pääasiassa palautteet olivat positiivisia ja kiitosta täynnä. Muutamissa vastauksissa annettiin negatiivista palautetta.

”Kiitoksia paljon!! Tämä hanke on tuonut meille niin paljon hyvää ja antanut sellaista, mitä ei olisi lapsille pystynyt tarjoamaan muutoin. Ihana on nähdä lasten ilo esim huvipuisto ja kylpyläpäivistä eikä taloudellinen ahdinko tule liikaa lasten harteille silloin (”kun meillä ei oo vara mihinkään”)”

”Kiitän nöyrästi teitä valtavan hyvästä työstä jota teette perheiden eteen.”

”Parempaa asiakaspalvelua ensikerralla. Todella eipä inhimillistä käytöstä. Meille ei tukiperheen saannin jälkeen ollut mitään mahdollisuutta osallistua mihinkään ja tuli olo ettei tarvitse olla tekemisissä, mutta ei pelkoa emme olenkaan. Tulihan tuossa jalka kipsissäkin järjestettyä ohjelmaa lapselle.”

”Emme perheenä kokeneet hankkeen toimintoja meille hyödyllisiksi. Olimme nimenomaan tarvinneet tukiperheitä lapsillemme, emme enää uusia paikkoja, joihin mennä lasten kanssa. Lapsemme eivät halunneet osallistua touhupäiviin tai lauantaitreffeihin, koska jo arkiviikot ovat heille riittävän kuormittavia. He eivät omien erityistarpeidensa takia jaksanut tutustua jatkuvasti uusiin ihmisiin ja touhupäivät vieraiden ihmisten kanssa on heille iso stressi. Toiminnot ovat olleet sijainniltaan hankalassa paikassa. Päiväkoti Amiraali on ilman autoa kulkeville perheille melko syrjässä eikä sinne pääse helposti julkisilla kulkuvälineillä. Tämäkin oli syy, miksi emme lopulta edes yrittäneet tulla tapaamisiin.”

7.1.2 Osallisuus

Kysymyksessä numero 10 kartoitin sitä, mikä sai kohderyhmän lähtemään mukaan hankkeen toimintoihin. Vastauksista huomasin muutamia yhteneväisyyksiä, pääasiainen mukaan lähtemiseen oli se, lähiverkosto puuttui ja perheet halusivat tukea omaan tilanteeseensa.

”Perheen tilanne, sairaudet, väsymys, läheisten tuen puute ja taloudellisesti tiukilla olo myös pahensi väsymystä. Otettiin yhteys sossuun, pyydettiin tukea ja laitettiin tukiperhe hakemus sitä kautta”

”Toive muiden samankaltaisessa tilanteessa olevien tapaamisesta ja uusien tuttavuuksien saamisesta.”

Toinen yhteneväisyys minkä vastauksista huomasin, oli taloudellinen tiukkuus.

”Vähävaraisena tapahtumien ilmaisuus. Mahdollisuus tarjota lapsille jotain kivaa arkeen.”

”Suur perheenä saimme mahdollisuuden tehdä jotain kivaa koko perheenä johon normaalisti ei ole varaa”

Laitan tähän myös muita kommentteja, jotka haluan tuoda opinnäytetyössäni esille ja tilaajalleni tietoon.

”Ajatus siitä, että lapset saisivat elämäänsä lisää turvallisia aikuisia ja sellaista tekemistä, jota itse ei pysty tarjoamaan. Sekä se, että itse voimaantuisi niinä hetkinä kun lapset ovat tukiperheessä, jolloin he saisivat varmemmin turvallisen arjen.”

”Se että minut kutsuttiin.”

”Halu lähentää välejä lapsen kanssa sekä perheneuvolan ehdotuksesta.”

11. kysymys oli arviointikysymys. Vastaajia pyydettiin arvioimaan asteikolla 1-5, kuinka mieleistä toimintoihin osallistuminen oli. Ykkönen tarkoitti ei lainkaan mielestä ja viitonen hyvin mieleistä. Vastauksen keskiarvo oli 4,66. Myös kahdestoista kysymys oli arviointikysymys, kysymyksessä pyydettiin vastaajia arvioimaan samalla arviointiasteikolla (1= En lainkaan, 5= Paljon), että kuinka paljon vastaaja sai vaikuttaa toimintojen sisältöön ja toteutukseen. Tässä vastaukset olivat paljon enemmän hajainempia kuin edeltävässä kysymyksessä, vastausten keskiarvo oli 2,94. Vastaajista 11 oli vastannut, että eivät osaa sanoa ja kuusi vastaajaa oli ollut sitä mieltä, etteivät olleet saaneet vaikuttaa toimintojen sisältöön ja toteutukseen lainkaan.

13. kysymyksessä kysyttiin avoimena kysymyksenä, mitä hyötyä vastaaja koki mukana olemisesta. Tässäkin kysymyksessä vastauksista nousi esille selkeä teema, vertaisuus ja yhteisöllisyys.

”Tapasi samassa tilanteessa olevia ja sai uusia ystäviä”

”Näki ettei paini yksin tällaisen ns.verkottomuuden kanssa”

Toinen teema joka nousi vastauksista esille oli vanhempien voimaantuminen ja jaksamisen lisääntyminen.

”Sai pohdittavaa omaan elämiseen ja hyvinvointiin ja muiden perheiden näkeminen auttoi arvostamaan omaa elämää ja nauttimaan pienistäkin asioista.”

”Kokemus antoi jaksamista myös arkeen.”

Nostan tässä esille myös muita vastauksia, jotka haluan tuoda esille.

”Näin että tukiperhettä hakevia lapsia on paljon ja ehkä se antoi malttia odottaa sitä omaa perhettä.”

”Yhteisiä kokemuksia sekä lähenemistä lapsen kanssa.”

”Lapset on saaneet tehdä paljon erilaisia asioita ja saaneet paljon kokemuksia jotka varmasti jäävät mieleen loppuelämäksi. Kyllä se on hyödyllistä.”

”Meille hyöty opiskelijoiden vierailusta oli miltei olematon, koska perheessämme sairastettiin opintojakson aikana ja opiskelijat pääsivät tulemaan vain yhden kerran”

Kysymyksessä numero 14 pyydettiin vastaajia vastaamaan neljään väittämään.

Hankkeen järjestämissä toiminnoissa.....

	1= Täysin eri mieltä	2= Lähes eri mieltä	3= En osaa sanoa	4= Lähes samaa mieltä	5= Täysin samaa mieltä	Keskiarvo
Minua arvostettiin vanhempana	0	0	9	7	16	4,22
Tunsi kuuluvani joukkoon	0	3	9	9	11	3,88
Lapseni tunsi kuuluvansa joukkoon	0	1	10	7	14	4,06
Ilmapiiri/tunnelma oli luottamuksellinen	1	1	6	8	16	4,16

KUVIO 5. Kysymys numero 14. vastaukset.

Kysymys numero 15 oli osallisuus-osion viimeinen kysymys. Siinä kysyttiin, että haluaako vastaaja vielä sanoa jotain osallisuuteen liittyen. Tähän kysymykseen oli vastannut vain kaksi henkilöä.

”Siinä ei paljon mitään yhteistä muiden kanssa ollut. Aika yksilötoimintaa.”

”Toivon, että tällainen toiminta jatkuu tulevaisuudessa, koska nämä lapsiperheet tarvitsevat tällaista todella paljon! Vertaistuen voiman merkityksen sanomaa olisi vietävä enemmän eteenpäin ja tällaisen yhdistyksen kautta! Nämä ovat tärkeitä asioita monelle aikuiselle, joskus haasteelliseenkin arkeen...”

7.1.3 Vertaisuus

Vertaisuus-osio alkoi arviointikysymyksellä jossa pyydettiin arvioimaan viittä vertaisuuteen liittyvää asiaa.

Hankkeen järjestämissä toiminnoissa...

	1= Täysin eri mieltä	2= Lähes eri mieltä	3= En osaa sanoa	4= Lähes samaa mieltä	5= Täysin samaa mieltä	Keskiarvo
Sain tukea/sisältöä elämäni	2	1	7	11	11	3,88
Koin olevani tasa-arvoinen vanhempien kesken	2	3	3	11	13	3,94
Koin tulevani kuulluksi	1	3	9	8	11	3,78
Kerroin omia kokemuksiani vanhemmuudesta muille	7	2	7	9	7	3,22
Sain voimavaroja omaan arkeeni	2	0	3	10	17	4,25

KUVIO 6. Kysymys numero 16. vastaukset.

Kysymyksessä numero 17 kysyttiin vastaajilta, ovatko heidän lapsensa tai perheensä saaneet uusia tuttavuuksia tai ystäviä. Noin joka kolmas vastanneista oli saanut hankkeen kautta tuttavuuksia tai ystäviä. 41% vastasi, ettei ollut saanut ja 25% vastaajista ei osannut sanoa.

Seuraavana kysyttiin, edelliseen kysymykseen liittyen, että jos ystäviä tai tuttavuuksia on saanut, minkälaista yhteydenpitoa vastaajan ja tuttavien välillä on. Kysymykseen vastasi 12 henkilöä, joista kolme kertoi soittavansa ja viestittelevänsä, toiset kolme tapavat toimintojen ulkopuolella ja loput pitävät yhteyttä sosiaalisessa mediassa.

Viimeisenä kysymyksenä kysyttiin, että haluaako vastaaja sanoa vielä jotain vertaisuudesta. Vastauksista ei löytynyt yhteneväisyyksiä.

”Vertaistuen voima on suunnaton! Jospa jonain päivänä sen viestin saisi mediaan selvemmin tuotua, ehkä jollain luovalla tavalla...!”

”Itsellä on suurperheen äitinä ja suuren sisarusparven vanhimpana elämä hyvinkin täyttää lasten ja omien sisarusten kanssa sekä ystävien. Meillä on laaja ystävä ja sukulaisjoukko, joten en ole kokenut, että tarvitsisin paljon vertaistukea. Se on välillä ollut ehkä se miinuspuoli yhteisissä tapaamisissakin ettei jaksais jutella toisten aikuisten kanssa. Kun vaan voisi olla.”

”Seikkailupuisto oli yksilötapahtuma. Siellä ei ollut mitään yhteyttä toisiin ”vertaisiin”. Oltiin vain asiakkaita. Hanketyöntekijät olisi olleet hyvä olla mukana.”

7.2 Tulosten pohdinta ja johtopäätökset

Kyselyn vastauksista voimme päätellä, että Läheltä tueksi -hanke oli kaiken kaikkiaan onnistunut. Hanke sai paljon kiitosta ja hyvää palautetta, mutta myös kritiikkiä. Kritiikkiä hanke sai siitä, että tapahtumista ja toiminnoista tiedottaminen ei toiminut. Vastaajat sanoivat, että eivät aina tienneet kaikista tapahtumista, koska niistä ei tiedotettu tarpeeksi. Tiedotuksessa oli myös puutteellisuuksia, yksi vastaaja kertoi, ettei aina tiennyt miten ja kenelle olisi pitänyt ilmoittautua jos olisi halunnut lähteä mukaan. Kritiikkiä hanke sai myös kaukana olevista toiminnoista, johon autottoman oli vaikea kulkea. Tiedottamisen puutteellisuudesta kertoo sekin seikka, että jotkut hankkeessa mukana olleet eivät olleet tiennyet, että sopivaa tukiperhettä olisi voinut etsiä vaikka tuttavaperheiden joukosta. Nämä seikat olisi syytä ottaa huomioon, kun hankkeessa kehiteltäviä toimintoja aletaan juurruttaa muihin alueyksiköihin.

7.2.1 Vertaisuus

Kuviosta numero kuusi voimme päätellä, että yli puolet vastaajista kokivat saaneensa tukea ja sisältöä elämäänsä. Vertaistuki-tilanteessa jaetut kokemukset auttavat hahmottamaan omaa elämänvaihettaan ja vahvistavat kuvaa omasta sen hetkisestä to-

dellisuudesta. Voimaannuttavaa on kuulla, miten esimerkiksi vanhemmat suhtautuvat sisarusten keskinäisiin riitoihin tai miten työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen on tehty muissa perheissä. (Kääriäinen & Mykkänen-Hänninen 2009, 10). Tämä tuli selkeästi vastauksista ilmi. Hankkeeseen osallistuneet vanhemmat kokivat voimaannuttavaksi sen, että kuuli että muut painivat samojen asioiden kanssa. Vanhemmille tuli olo, ettei ollut aivan yksin ja oli voimaannuttavaa huomata, että samassa tilanteessa on muitakin. Vaikka vanhemmat voimaantuivatkin jo samassa tilanteessa olevien kohtaamisesta, tuli silti kehitysideana, että hanke olisi voinut järjestää kokonaan ihan omaa aikaa aikuisille, esimerkiksi omia vertaistukiryhmiä ilman lapsia.

Samasta kuviosta voi huomata myös sen, että vanhemmat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kokivat olleensa tasa-arvoisia keskenään. Tasa-arvoisuutta vertaistukiryhmässä lisää:

- vapaa keskustelu sekä mahdollisuus tuoda omia tärkeitä asioitaan esille
- itselle sopivan roolin valitseminen, onko passiivinen vai aktiivinen
- neuvojen antaminen toisille ja muiden auttaminen. Muiden auttaminen vahvistaa erityisesti omaa vanhemmuutta (Jyrkämä 2010, 27).

Vanhemmat tunsivat itsensä kuulluksi, mutta monet eivät kertoneet muille vanhemmille kokemuksia omasta vanhemmuudesta. Vertaistoiminta perustuu vuorovaikutukseen ja toimiva vuorovaikutus on tärkeä voimavara, jotta vuorovaikutus olisi mahdollisimman toimivaa, tarvitaan siiten aitoa läsnäoloa, toisten arvostamista, avoimuutta, sallivuutta ja kuuntelemisen taitoa (Karnell & Laimio 2010). Tästä voimme päätellä, että vuorovaikutuksen elementeistä joku puuttui tai oli vähäinen. Vuorovaikutuksen laadukkuuteen siis kannattaa kiinnittää huomiota seuraavan kerran toimintaa järjestettäessä, jotta vertaistuki toteutuisi kaikille mahdollisimman hyvin.

Yksi syy omien kokemusten kertomattomuuteen voi olla yhteisöllisyyden puute. Tästä voidaan pohtia, että luoko vertaistuki itsestään yhteisöllisyyttä? Yhteisöllisyys vertaistukiryhmissä syntyy kuitenkin vain omien valintojen kautta, sekä tavoitteellisen toiminnan avulla (Hyvärinen 2005, 227). Pitäisikö toimintoja järjestettäessä vielä keskittyä enemmän yhteisöllisyyden luomiseen?

Mykkänen-Hänninen & Kääriäinen (2009), kertovat positiivisen vertaistuen vaikutuksia, joita ovat esimerkiksi luottamuksen lisääminen, kuulluksi kokemisen tunne sekä

tunne siitä, että ei ole yksin. Jos peilataan kyselyiden vastauksia tuohon teoriaan, voi huomata että hankkeessa saatu vertaistuki koettiin pääsääntöisesti positiivisena. Kuitenkin jatkossa kannattaa miettiä, miten panostaa vertaistukeen siten, että se tulisi kaikissa toiminnoissa esille, jotta jokainen voisi kokea vertaisuuden voimauttavan vaikutukset.

7.2.2 Osallisuus

Kysymyksestä numero 10 jossa kysyttiin motiiveja toimintoihin lähtemiseen, voidaan päätellä, että mukaan lähdettiin muun muassa sen takia, koska vanhemmat kaipasivat jonkinlaista yhteisöllisyyttä ja kuulumisen tunnetta.

Kuuluminen kuvaa ihmisen tarvetta olla osa yhteisöjä. Osallisuuden kokemus arjessa rakentuu pienistä asioista, huomioiduksi tulemisesta, sosiaalisista suhteista ja kohtaamisista (Särkelä-Kukko 2014, 34-40). Vertaisuuden johtopäätöksissä pohdin, että oliko yhteisöllisyyttä tarpeeksi, kuitenkin osallisuus-teemaisissa kysymyksissä vanhemmat tunsivat kuuluvansa joukkoon ja arvioivat omien lapsiensakin kuuluneen. Eli vanhemmat kokivat itsensä ja lapsensa olevan osa yhteisöä.

Monet vanhemmista olivat kokeneet, etteivät olleet saaneet vaikuttaa toimintojen sisältöön ja toteutukseen. Vaikka hankkeessa annettiin vanhemmille mahdollisuutta vaikuttaa, vanhemmat eivät silti olleet kokeneet että olisivat osallistuneet näihin asioihin.

Osallisuuden peruselementtinä on se, että ihminen voi vaikuttaa itseään ja ympäristöönsä koskeviin asioihin ja toimii siinä aktiivisesti. Tärkeää on myös se, että kuinka hyvin ihmisellä on mahdollisuus osallistua päätöksentekoprosessiin (Rouvinen-Wilenius 2014, 51-52). Tässä kannattaa pohtia, olivatko vanhempien osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet tarpeeksi matalan kynnyksen toimintaa, olisiko vanhempia voinut saada osallistumaan hanketta koskevaan vaikuttamiseen jollain muulla tavalla? Ihmisten osallistumiselle ja vaikuttamiselle mahdollisuuden luo matalan kynnyksen toiminta (Jämsén & Pyykkönen 2014, 195).

Vanhemmat kokivat tulleen arvostetuiksi vanhempina ja tämä kertoo siitä, että osallisuuden yksi elementeistä, eli luottamus näkyi hankkeen toiminnoissa. Osallisuudessa olennaista on ihmisten välinen luottamus ja tämä luottamus rakentuu toiminnoissa toisten arvostavasta kohtaamisesta (mt., 195). Luottamus näkyy myös siinä, että vanhemmat kokivat ilmapiirin luottamuksellisena.

Yhteenvedosta voidaan päätellä, että vanhemmat olivat kokeneet osallisuutta hankkeessa mutta eivät välttämättä kaikilta osin. Juurruttamistyössä kannattaa näiden toimintojen osalta pohtia sitä, miten saada vanhemmat kokemaan osallisuutta vielä enemmän. Auttaako siihen jos laittaisi toimintojen tavoitteeksi yhteisöllisyyden luomisen tai saisiko vaikuttamista vielä enemmän matalan kynnyksen toiminnaksi?

7.3 Oma arviointi työstä

Tavoitteena opinnäytetyölleni oli tehdä selvitys siitä, kuinka Läheltä tueksi -hanke ja sen tavoitteet olivat onnistuneet kohderyhmän näkökulmasta sekä kuinka osallisuus- ja vertaisuus teemat olivat hankkeessa täyttyneet. Kokonaisuudessaan opinnäytetyö prosessina kesti kesäkuusta marraskuun loppuun. Aluksi hain Pelastakaa Lapsilta tutkimuslupaa ja tämän saamisessa kesti pari kuukautta, koska tutkimuskysymystäni ei oltu vielä silloin tarkkaan määritetty. Kun sain tutkimusluvan, tilaajani olivat jo lomalla joten minun oli hankala aloittaa kirjoittamisen prosessia. Näiden syiden ja opinnäytetyöni tilaajan kiireellisyyden takia opinnäytetyöni tekeminen viivästyi.

Alussa minun oli hankalaa löytää lähteinä vertaisuudesta, mutta muutamien hyvien vinkkien ja etsintöjen jälkeen löysinkin todella paljon ja hyvää lähdemateriaalia. Käytin lähteitä paljon ja monipuolisesti ja varmistin sen, etteivät lähteeni olleet yli kymmentä vuotta vanhoja. Yksi lähteeni oli 11 vuotta vanha, mutta muut olivat alle kymmenen vuotta vanhoja. Onnistuin hyvin löytämään ajankohtaisia lähteitä. Vertaisuudesta minun oli helppoa ja selkeää kirjoittaa, koska vertaisuus ja vertaistuki ovat hyvin konkreettisia asioita, kun taas osallisuus-luvun koostaminen meinasi olla hankalaa. Osallisuudessa on niin paljon erilaisia ulottuvuuksia mistä olisi voinut kirjoittaa,

että rajaamista tarvittiin rankasti. Mielestäni kuitenkin onnistuin saamaan opinnäytetyölleni hyvän teoriapohjan.

Opinnäytetyössäni toisin olisin voinut tehdä sen, että olisin tarkemmin tutustunut muiden opinnäytetöihin, jotta olisin ymmärtänyt työn kokonaisuuden ja kokonaisuutena. Nyt minulla oli välillä hankalaa pohtia rakennetta ja miten opinnäytetyöni olisi järkevintä edetä. Kuitenkin mielestäni lopputuloksesta tuli hyvä!

Mielestäni onnistuin hyvin tekemään Läheltä tueksi -hankkeelle kartoituksen siitä, miten kohderyhmä oli hankkeen kokenut. Kyselyn kysymykset olivat onnistuneita ja vastaukset olivat informatiivisia. Webropol-kyselyn tekeminen ja vastausten analysointi olivat minulle hyvä oppimisen kokemus, en aikaisemmin ollut kyselyjä tehnyt tai analysoinut. Toivottavasti työstäni on hyötyä myös muissa Pelastakaa Lapset ry:n alueyksiköissä, joihin hankkeessa kehiteltyjä toimintoja aletaan juurruttamaan.

LÄHTEET

- Aarnio, Jaana & Kuorelahti, Marianne. 2015. Lasten yhteisöllinen ryhmätoiminta- Nukulan lasten ryhmä.
- Aarnio, Jaana & Kuorelahti, Marianne. 2014. Kesäkuun 2014 infokirje.
- Aarnio, Jaana & Mettinen, Katja. 2016. Vertaisuuden voima. Lastensuojelupäivät Jyväskylässä. Diat.
- Aarnio, Jaana & Mettinen, Katja. 2016a. Sähköpostiviestit.
- Aarnio, Jaana & Mettinen, Katja. 2016b. Läheltä tueksi -hankkeen opiskelija- ja oppilaitos – sekä yritysyhteistyönä toteuttamia uudenlaisia tuen muotoja.
- Aarnio, Jaana & Mettinen, Katja. 2016c. Läheltä tueksi -hankkeen vertaisuuden ja osallisuuden esittelyjulisteet.
- Grahn- Laaksonen, Sanni & Soini, Timo. 2016. Hallituksen esitys HE 111/2016 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisolaiksi.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_111+2016.aspx Viitattu 22.11.2016
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara Paula. 2013. Tutki ja kirjoita. 15.- 17. painos. Porvoo: Tammi.
- Hyvärinen, Susanna. 2005. Vertaistuen ja ammattiauttamisen muuttuvat suhteet. Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino.
- Jyrkämä, Oili. 2010. Vertaistukiryhmä käyntiin! Teoksessa Laatikainen, Tanja (toim) Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö ASPA. 25-49
http://www.kansalaisareena.fi/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf Viitattu 22.11.2016
- Jämsén, Arja & Pyykkönen, Anne (toim.) 2014. osallisuuden jäljillä. Saarijärvi: Saarijärven offset. <http://www.jelli.fi/lataukset/2014/05/osallisuuden-%C3%A4jill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf> Viitattu 31.10.2016

- Kananen, Jorma. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja- sarja.
- Kananen, Jorma. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja- sarja.
- Karjalainen, Jarno & Raivio, Helka. 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmassa. Teoksessa Era, Taina (toim.) Osallisuus- oikeutta vai pakkoa? Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja- sarja.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAISUJA1562013_web.pdf?sequence=1 Viitattu 15.11.2016
- Karnell, Sonja & Laimio, Anne. 2010. Vertaistoiminta- kokemuksellista vuorovaikutusta. Teoksessa Laatikainen, Tanja (toim) Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö ASPA. 9-19 http://www.kansalaisareena.fi/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf Viitattu 22.11.2016
- Koskinen-Ollonqist, Pirjo & Rouvinen-Wilenius, Päivi (toim.) 2011. Tasa-arvo ja osallisuus väylä terveyteen. Järjestöt suunnan näyttäjinä. Helsinki: Trio-Offset.
http://www.soste.fi/media/pdf/julkaisut/tasa-arvo_ja_osallisuus_2012.pdf Viitattu 31.10.2016.
- Kääriäinen, Aino & Mykkänen-Hänninen Riitta. 2009. Vertaisuus ja vertaistuki eroauttamisessa. Helsinki.
- Läheltä tueksi -hanke 2016. Facebook-sivut.
https://www.facebook.com/L%C3%A4helt%C3%A4-tueksi-hanke-256604384527388/?hc_ref=PAGES_TIMELINE Viitattu 26.11.2016
- Mettinen, Katja & Tolvanen, Johanna. 2013. Elokuun 2013 infokirje.
- Moilanen, Pentti & Rähä, Pekka. 2007. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 2. painos. Juva: PS-Kustannus. 46-69.

Nivalainen, Elina. 2010. Lapsen oikeudet osallisuuden perustana. Teoksessa Tanskanen, Ilona & Timonen-Kallio, Eeva (toim.) Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen lastensuojelutyössä. Turun ammattikorkeakoulu. Oppimateriaaleja 51. 18-25.

Nylund, Marianne. 2005. Vertaisryhmät kokemusten ja tiedon jäsentäjinä. Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta. (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino.

Pelastakaa Lapset. 2013. Osallisuuden ohjeistus. Lapsen ääni- sinulle, joka päätät lasten asioista.

Pelastakaa Lapset ry. 2016a. Keitä me olemme.

<https://www.pelastakaalapset.fi/tietoa-meista/keita-me-olemme/> Viitattu 25.10.2016

Pelastakaa Lapset ry. 2016b. Keitä me olemme. Save the Children International.

<https://www.pelastakaalapset.fi/tietoa-meista/keita-me-olemme/save-the-children-international/> Viitattu 21.11.2016

Pelastakaa Lapset ry. 2016c. Tukiperheet. <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/tukiperheet/> Viitattu 22.11.2016

Pelastakaa lapset ry. 2015. Lapsella on oikeuksia. Esite. K-Print.

Pelastakaa Lapset ry, Läheltä tueksi hanke. 2016. Läheltä tueksi -hankkeen tavoitteet 2016.

Puimalainen, Jouni & Rissanen, Päivi. 2016. Kokemuksen kautta osaamiseen: Vapaaehtoisuus, vertaisuus ja kokemusasiantuntijuus. Kuntoutus 1/2016, 2-8. https://kuntoutussaatio.fi/files/2208/KUN1601_katsaus_vapaaehtoisuus.pdf

Suomen mielenterveysseura. 2016. Kyllä me yhdessä selvitään. Voimauttavaa vertaistukea kriisitilanteissa. Helsinki.

Särkelä-Kukko, Mona. 2014. Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen. Teoksessa Jämsén, Arja & Pyykkönen, Anne (toim.) Osallisuuden jäljillä. Saarijärvi: Saarijärven offset. 34-50.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2016. Osallisuus.

<https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus> Viitattu 22.11.2016

Valli, Raine. 2007. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 2. painos. Juva: PS-Kustannus, 102-124.

Vehkalahti, Kimmo. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Vammala: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

LIITTEET

Liite 1: Yhteydenottokirje

Hyvä tukiperhettä odottavan lapsen perhe,

Olette osallistuneet Pelastaa Lapset ry:n Läheltä tueksi -hankkeen toimintoihin vuosien 2013-2016 aikana. Olen Pauliina Hulkkonen, kolmannen vuoden Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelija ja opiskelen kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmassa. Osana opintojani kuuluu opinnäytetyön tekeminen ja teen tutkimusta Pelastakaa Lapset ry:n Läheltä tueksi- hankkeelle. Hanke on tarkoitettu Keski-Suomen aluetoimiston kautta tukiperhettä hakeville lapsille ja heidän perheilleen. Läheltä tueksi -hankkeessa kehitetään uudenlaisia tuen muotoja tukiperheen odotusajalle sekä kehitetään tukiperhetoimintaa myös menetelmällisesti. Hankkeen kehittämiä toimintoja ovat mm. Lasten yhteisöllinen ryhmätoiminta, Lauantaitreffit eli tukiperhettä odottaville perheiden vertaisryhmä, Lasten touhupäivät ja erilaiset lapsi-vanhempi-viikonloput.

Tarkoitukseni on kerätä [Webropol](#)-kyselyn avulla **palautetta hankkeesta sekä kokemuksianne siitä, kuinka hyvin Läheltä tueksi- hanke on onnistunut tukemaan lastanne sekä hänen sisaruksiaan ja teitä vanhempia tukiperheen odotusaikana**. Toivon, että ehtisit vastaamaan kyselyyn, jotta Läheltä tueksi -hanke saisi hyödyllistä palautetta kehittämistään toiminnoista. Kyselyt tehdään täysin anonyymisti ja kyselyaineisto tuhotaan, kun ne on käsitelty. Vastaaminen vie noin 10- 15 minuuttia. Toivon, että vastaat kyselyyn mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 30.10.2016 mennessä!

Voit halutessasi kysyä lisätietoja hankkeen työntekijöiltä (Katja p. 050 438 9135 tai Jaana p. 050 4389241) tai minulta sähköpostitse pauliina.hulkkonen@humak.edu.

Jos jostain syystä et saa kyselyn linkkiä auki tai se ei muuten toimi, otathan yhteyttä joko puhelimitse tai sähköpostitse!

Ystävällisin terveisin,

Pauliina Hulkkonen sekä Läheltä tueksi -hankkeen työntekijät Katja Mettinen ja Jaana Aarnio

Liite 2: Webropol-kysely

Läheltä tueksi -kehittämishankkeen 2013-2017 palautekysely.

Tähdellä merkityt kysymykset ovat pakollisia

1. Vastaaja *

- Isä
 Äiti

2. Mikä on kotipaikkakuntasi?

3. Saiko lapsesi Läheltä tueksi -hankkeen (2013-2016) aikana tukiperheen? *

- Kyllä
 Ei

4. Jos vastasit edelliseen kyllä, löytyikö tukiperhe lapsen läheisverkostosta? *

- Kyllä
 Ei

5. Missä Läheltä tueksi -hankkeen toiminnoissa sinä, lapsesi tai muu perheesi on ollut mukana? Kuinka merkityksellisinä koit toiminnot? *

1 = En lainkaan merkityksellisinä, 2 = Hieman merkityksettömänä, 3 = En ole osallistunut, 4 = Lähes merkityksellisinä, 5 = Hyvin merkityksellisinä. Huomaa! Jos et ole osallistunut johonkin toimintaan, vastaa sitten nro 3 = En ole osallistunut.

	1	2	3	4	5
Lasten yhteisöllinen ryhmätoiminta (Nukula, Purola, Miina & Manu, Kokkomäki ja Ähtäri)	☐	☐	☐	☐	☐
Apua arkeen- toiminta (opiskelijoiden tarjoama apu kotona)	☐	☐	☐	☐	☐
Lauantaitreffit (tukiperhettä odottavien perheiden vertaisryhmä)	☐	☐	☐	☐	☐
Lasten touhupäivät (opiskelijoiden toteuttama lastenhoito päiväkotia Amiraalissa)	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempi- lapsi -leirit (Purola farmilla ja Väärälän tilalla)	☐	☐	☐	☐	☐

Lapsi-vanhempi -leiri 3+2+1 (vuonna 2014)	☐	☐	☐	☐	☐
Taideleiri Lehtolan koululla	☐	☐	☐	☐	☐
Harrastusryhmät (esim. Sormet sotkuun, TeamStarkki, TeamGepardit)	☐	☐	☐	☐	☐
Hyvinvointiviikonloppu (Lakomäen kartano kesä 2015)	☐	☐	☐	☐	☐
Kylpyläpäivät	☐	☐	☐	☐	☐
Nokkakiven huvipuiston kesäpäivät	☐	☐	☐	☐	☐
Pikkujoulut	☐	☐	☐	☐	☐
Laajavuoren Seikkailupuiston kiipeilypäivät	☐	☐	☐	☐	☐
Satuhieronta-koulutuspäivä (vuonna 2013)	☐	☐	☐	☐	☐
Hapteen järjestämä sähkökerho	☐	☐	☐	☐	☐
Talvipäivät/Rinneriehat	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmämuotoinen tuettu loma Huhmarissa	☐	☐	☐	☐	☐

6. Ketkä perheestäsi/lähiverkostostasi ovat osallistuneet edellämainittuihin hankkeen tapahtumiin/toimintoihin? *

- Isä
- Äiti
- Lapsi
- Sisarus
- Isovanhempi
- Kummi
- Muu sukulainen
- Muu läheläinen

7. Mikä hankkeessa ja sen toiminnoissa oli hyvää?

8. Jääkö joku kaihtamaan mieltäsi? Onko sinulla kehittämisehdotuksia?

9. Mitä muuta palautetta haluaisit antaa hankkeelle?

Osallisuus

Osallisuus on kuulumisen ja mukana olemisen tunnetta.

10. Mikä sai sinut lähtemään mukaan toimintoihin?

11. Arvioi asteikolla 1-5 *

1= Ei lainkaan mieleistä, 2= Hieman mieleistä, 3= En osaa sanoa, 4= Lähes mieleistä, 5= Hyvin mieleistä.

Kuinka mieleistä toimintoihin osallistuminen oli? 1 2 3 4 5

12. Arvioi asteikolla 1-5. *

1= Ei lainkaan, 2= Hieman, 3= En osaa sanoa, 4= Jonkin verran, 5= Paljon.

Kuinka paljon sait vaikuttaa toimintojen sisältöön ja toteutukseen? 1 2 3 4 5

13. Mitä hyötyä koit mukana olemisesta?

14. Vastaa seuraaviin väittämiin: Hankkeen järjestämissä toiminnoissa... *

1= Täysin eri mieltä, 2= Lähes eri mieltä, 3= En osaa sanoa, 4= Lähes samaa mieltä, 5= Täysin samaa mieltä

Minua arvostettiin vanhempana 1 2 3 4 5

Tunsin kuuluvani joukkoon	☐	☐	☐	☐	☐
Lapseni tunsi kuuluvansa joukkoon	☐	☐	☐	☐	☐
Ilmapiiri/tunnelma oli luottamuksellinen	☐	☐	☐	☐	☐

15. Haluatko vielä sanoa jotakin osallisuuteen liittyen?

Vertaisuus/vertaistuki

Vertaisuus tarkoittaa sitä, että vertaisen osaaminen tai tieto perustuu omakohtaiseen kokemukseen.

16. Vastaa seuraaviin väittämiin: Hankkeen toiminnoissa...

1= Täysin eri mieltä, 2= Lähes eri mieltä, 3= En osaa sanoa, 4= Lähes samaa mieltä, 5= Täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Sain tukea/sisältöä elämäni	☐	☐	☐	☐	☐
Koin olevani tasa-arvoinen vanhempien kesken	☐	☐	☐	☐	☐
Koin tulevani kuulluksi	☐	☐	☐	☐	☐
Kerroin omia kokemuksia vanhemmuudesta muille vanhemmille	☐	☐	☐	☐	☐
Sain voimavaroja omaan arkeeni	☐	☐	☐	☐	☐

17. Saitko sinä/perheesi uusia tuttavuuksia/ystäviä hankkeen toimintojen kautta?

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

18. Jos vastasit edelliseen kyllä, millaista yhteydenpitoa on?

19. Haluatko sanoa vielä jotain vertaisuuteen liittyen?

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children Finland